

INSPIRATIEGIDS
CAMPAGNE MEDIATEREN/SENIOREN

1. Inhoudstafel

1. <u>Inhoudstafel</u>	2
2. <u>Inleiding</u>	3
3. <u>Communicatietips</u>	4
3.1 Algemeen	4
3.2 Publiciteit	4
3.3 Tijdens de activiteiten	5
4. <u>Medioren/senioren in de bibliotheek</u>	7
4.1 Praktische aandachtspunten	7
4.2 Aankleding	7
4.3 Activiteiten in de bib	8
4.4 Levenslang leren in de bib	12
4.5 Structurele aanpassingen	13
4.6 Activiteiten buiten de bib	14
4.7 Lezingen en auteursontmoetingen	15
5. <u>Vragen?</u>	19
6. <u>Bijlage 1</u> : Suggesties senioreninformatierek	20
7. <u>Bijlage 2</u> : Webtips voor medioren/ senioren	23
8. <u>Bijlage 3</u> : Communicatietips Janien Prummel	26

2. Inleiding

Het Provinciaal Steunpunt (PSLB) wil samen met de Limburgse bibliotheken het aandeel medioren/senioren onder de bibliotheekgebruikers doen toenemen en wenst hier actief aan te werken. Een gezamenlijke promotiecampagne voeren lijkt ons een eerste stap in de goede richting. Maar daarnaast willen we de Limburgse openbare bibliotheken ook aanmoedigen om tijdens de campagneperiode activiteiten voor medioren/senioren op touw te zetten en om op lange termijn hun publiekswerking en -werving beter af te stemmen op deze doelgroep.

Een handig hulpmiddel om deze doelen te bereiken is deze inspiratiegids. Deze gids biedt geen overzicht van kant-en-klare activiteiten en wil ook geen dwingend of verplichtend instrument zijn. Zoals het woord zegt dient dit document bibliothecarissen en bibliotheekmedewerkers te inspireren, hen met andere woorden aan te moedigen om op basis van deze suggesties zelf aan de slag te gaan. Deze inspiratiegids moet de openbare bibliotheken een ruggesteun bieden bij de voorbereiding van hun activiteiten in het kader van de campagne. De gids reikt praktische aanknopingspunten aan en geeft tips en suggesties inzake hoe u in uw bibliotheek een steentje kunt bijdragen tot de campagne.

3. Communicatietips

3.1 Algemeen

Neem de volgende tips zeker in overweging wanneer jullie activiteiten voor medioren/senioren opzetten en vooraleer je deze begint te promoten naar de doelgroep toe:

- Dé oudere bestaat niet; stigmatiseer oudere bibliotheekgebruikers niet. De 55-plussers zijn een uiterst heterogene groep: tussen de leden van deze doelgroep onderling zijn er grote leeftijdsverschillen, fysieke verschillen, verschillen qua achtergrond en interesses, ... Ouderen zijn geen eenduidige groep, let daarop tijdens je communicatie! Maak in je publiciteit en tijdens je activiteiten dus geen negatieve assumpties met betrekking tot de capaciteiten van ouderen, noch fysisch, noch psychisch. Vermijd het om, al dan niet onbewust, allerlei eigenschappen, gevoelens, kwaliteiten, behoeften en wensen aan personen toe te kennen, enkel op grond van hun leeftijd.
- Gebruik nooit de woorden bejaarden, ouderen, ... in je communicatie. Verkiez eerder neutrale termen, zoals 55-plussers of senioren. Best vermijd je zelfs volledig om mensen op hun leeftijd aan te spreken. Niemand vindt het leuk om in een hokje gestopt te worden.
Hoe bereik je 55-plussers zonder hen op hun leeftijd aan te spreken? Je kan mensen op hun interesse aanspreken. Medioren/senioren hebben speciale noden en wensen, speel daar op in! Zo blijkt uit verschillende onderzoeken dat de groep 55-plussers erg geïnteresseerd is in gezondheid, reizen, wandelen en fietsen, de geschiedenis van hun regio, familie, juridische aangelegenheden zoals erfrecht en pensioenen ... Het is de kunst om als bibliotheek die onderwerpen naar voren te brengen die medioren/senioren interesseren. Zo kan je deze doelgroep toch bereiken, zonder hen echter expliciet op hun leeftijd aan te spreken. Het is dus noodzakelijk om vooral naar de leefstijl van de doelgroep te kijken in plaats van naar hun leeftijd. Breng een beetje inlevingsvermogen in de leefwereld van medioren/senioren aan de dag en ga vanuit dat vermogen op zoek naar interessante onderwerpen en thema's voor activiteiten.
- Zorg voor een correct taalgebruik, zowel in je schriftelijke als mondelinge communicatie. Deze doelgroep hecht hier veel belang aan. Het is echter niet noodzakelijk de mensen met 'u' aan te spreken, de minder formele 'je' mag je ook gebruiken.

3.2 Publiciteit

- Benadruk in je communicatie in lokale krantjes, op flyers, ... dat je in de bib voor meer dan alleen maar educatie terechtkan. Ook ontmoeting, ontspanning en gezelligheid maken deel uit van de bibliotheek.
- Het is belangrijk je programma en activiteiten ruim van tevoren te communiceren naar verenigingen, ze werken immers vaak met zorgvuldig geplande jaarprogramma's.
- Vermeld op flyers, folders, ... steeds een informatie-/ reservatienummer dat overdag altijd bereikbaar is.

- Het is ook raadzaam om je activiteiten verschillende malen aan te kondigen. (Vb. eigenlijke aankondiging + een herinnering een tijdje later)
- Eisen naar inhoud:
 - eenvoudige boodschappen
 - beperken tot de meest noodzakelijke informatie, beperk zijsprongen en vermeld niet te veel bijzaken
- Eisen naar vormgeving:
 - voldoende grote letters
 - duidelijk lettertype
 - kies heldere kleuren
 - zorg voor contrast (tussen de kleur van de letters en de achtergrond) en scherpe letters
 - afleiding in vormgeving beperken, kies een rustige achtergrond
 - gebruik geen glanzend papier (!reflectie)

(bron: Memori, Onderzoeks- en consultinggroep van de Katholieke Hogeschool Mechelen)

- Ideale communicatiekanalen om (actieve) medioren/senioren te bereiken zijn:
 - De seniorenraad van je gemeente/ stad; hierin zetelen immers de voorzitters van alle plaatselijke seniorenverenigingen. De contactgegevens van de plaatselijke ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor de seniorenraad vind je terug in de PSLB-Materialenbank. Het is erg belangrijk om de persoon die binnen de gemeente/ stad bevoegd is voor de seniorenwerking sowieso aan te spreken. Voor vele medioren/senioren is deze persoon een vertrouwelijk gezicht en zal hij/zij hen gemakkelijker kunnen overtuigen om deel te nemen aan activiteiten.
 - Seniorenverenigingen en andere verenigingen die veel medioren en senioren onder hun leden tellen (=informeel netwerk) kan je best ook direct aanschrijven. Contactgegevens van de verenigingen in jouw gemeente vind je op de PSLB-materialenbank.
 - Affiches en flyers ophangen of verspreiden in dienstencentra, ontmoetingscentra, gemeenschappelijke ruimtes van serviceflats, ...
 - Een artikel over de bib en/of jullie activiteitenkalender laten opnemen in regionale en/of lokale pers.

3.3 Tijdens je activiteiten

- Begin je activiteiten met een warme ontvangst, eventueel met een tasje koffie. Tijdens zo'n verwelkoming wordt het ijs alvast gebroken. Een belangrijk motief van medioren/senioren om deel te nemen aan het verenigingsleven en allerlei activiteiten is trouwens het sociale aspect. Biedt dus ook in de bib tijdens de activiteiten die je voor deze doelgroep opzet voldoende tijd en ruimte voor informele contacten en gezellige ontmoeting. Indien mogelijk sluit je de activiteit best ook af met een kort sociaal moment.

- Las ook voldoende pauzes in tijdens de activiteiten, dat biedt opnieuw mogelijkheden tot sociale contacten én biedt de medioren/senioren de kans even te bewegen en de benen te strekken of net om te gaan zitten.
- Bouw een activiteit langzaam op.
- In geval van een rondleiding/ introductie in de bibliotheek: geef niet te veel informatie in één keer, ga gestructureerd te werk en behandel slecht één aspect van de bibliotheek tegelijkertijd. Ga zeker ook niet te technisch te werk. Biedt voor de deelnemers die meer willen weten/ leren over bijvoorbeeld de digitale catalogus een tweede info-ontmoeting aan. Probeer in te spelen op de interesses en de achtergrond van de groep, zo kan je hun aandacht beter behouden én zullen ze zich aangesproken voelen door de bibliotheek en hun medewerkers. Dit zal ook de dialoog tussen de bibliotheekmedewerkers en de deelnemers bevorderen. Speel ook in op de levenservaring en vroegere kenniservaringen van de deelnemers: het verleden is voor medioren/senioren een bron van kennis en ervaring voor ouderen, waaruit met succes kan worden geput. Probeer steeds de link te leggen tussen eerdere kennis en ervaringen en nieuwe informatie.
(vb. Vergelijk huidige digitale catalogus expliciet met de vroegere kaartenbakken en benadruk hierbij de verschillen en de voordelen van het huidige systeem.)
- Praat duidelijk, niet te snel en ga met je gezicht naar je luisteraars toestaan wanneer je praat. Controleer regelmatig of men verstaat en/of begrijpt wat je zegt. Pas als gids of begeleider van activiteiten je tempo aan aan dat van de groep.
- Probeer tijdens de activiteiten ook de deelnemers aan het woord te laten. Biedt de mensen de gelegenheid te reageren of vragen te stellen. Toon ook steeds interesse voor de verbaal en non-verbale signalen van de deelnemers. Wanneer iemand onbegrijpend kijkt of de wenkbrauwen frons, reageer daar dan op. Let op: laat de reacties/ verhalen van de deelnemers je eigen planning niet vertragen. Rond de gesprekken tijdig, maar beleefd af.

(Bron: "Lang zullen ze leren! Educatief werken met ouderen", Socius, nov. 2005)

4. Medioren en senioren in de bibliotheek

Je kan activiteiten voor medioren/senioren op werkelijke alle terreinen aanbieden. Zowel met activiteiten rond zelfontplooiing en levenslang leren (bijv. kennismaking met nieuwe media en communicatiemiddelen, zoals de geautomatiseerde catalogus, dvd's, cd's, internet, gsm, ...) als met een specifiek informatieaanbod (rond reizen, welzijn en zorg,...) , maar ook met ontspanning en culturele activiteiten kan je medioren/senioren overhalen tot een bezoekje aan de bib.

Zoals eerder al vermeld kan je naast activiteiten specifiek voor medioren/senioren ook activiteiten opzetten die openstaan voor een breed publiek, maar in het bijzonder ook medioren/senioren zullen interesseren. Enkele voorbeelden: activiteiten rond erfrecht, gezondheid, kunst, andere landen, reizen, dialect, streekgeschiedenis, ...

4.1 Praktische aandachtspunten

- Plan geen activiteiten 's avonds. Voor ouderen is de drempel om deel te nemen aan voor- en namiddagactiviteiten lager dan voor activiteiten die 's avonds plaatsvinden
- Ga na wanneer je best je activiteiten voor de doelgroep medioren/senioren plant: stem je planning af op het programma van de grote seniorenverenigingen in je gemeente. Zo vermijd je dat de activiteit in de bib op dezelfde dag plaatsvindt als bijvoorbeeld de wekelijkse kaartnamiddag in het dienstencentrum. Plan je activiteit in samenspraak met de lokale ambtenaar bevoegd voor de seniorenwerking, hij/zij heeft meestal zicht op de agenda's van de seniorenverenigingen van je gemeente.
- Laat de activiteiten die je organiseert ten laatste afsluiten om 16u. Nogal wat medioren/senioren moeten hun kleinkinderen afhalen aan school. Plan om diezelfde reden geen activiteiten op woensdagnamiddag, tenzij intergenerationale activiteiten (=activiteiten waarin het contact tussen verschillende generaties, bijv. grootouders en kleinkinderen centraal staat).
- Laat de mensen zich steeds vooraf inschrijven, zo weet je toch of je 5 of 15 aanwezigen zult mogen ontvangen.
- Voorzie voldoende zitmogelijkheden voor de deelnemers. Ook tijdens bijvoorbeeld een rondleiding moeten mensen kunnen zitten wanneer hen dat behoef.
- Zorg ervoor dat de bibliotheek na de activiteit ten minsten nog 1 uur geopend is. Op deze manier kunnen de deelnemers die dat wensen zich onmiddellijk lid maken, kunnen ze individueel de bibliotheek nog verder verkennen, ... Plan dus geen activiteiten die duren tot sluitingstijd.

4.2 Aankleding

Probeer in de inkom-/ onthaalruimte van jullie bibliotheek informatie te voorzien die de medioren/senioren meteen aanspreekt!

- Interviews op affiches, video, ... met bekende Limburgse medioren/senioren of senioren/medioren uit je gemeente. Waarom komen zij naar de bibliotheek? Wat lezen ze in bib? Wie ontmoeten ze in de bib?
- Spreek je trouwe 50-plus-bibliotheekbezoekers aan en vraag hen op een flyer/ prikbord/ ... te noteren waarom zij de bibliotheek bezoeken, wat ze liefst lezen, ... Hang hun antwoorden verspreid op, op verschillende plaatsen in de bibliotheek, eventueel ook in het OCMW-dienstencentrum of andere mogelijke ontmoetingsplaatsen van/voor senioren.

4.3 Activiteiten in de bib

- **Opendeurdag voor senioren:**

Nodig de senioren van je gemeente uit voor een eerste kennismaking met de bibliotheek, bijv. op een voormiddag wanneer bib normaal gesloten is. Voorzie een gedekte koffietafel met een bloemetje, kleine gadgets van de bibliotheek (folders, bladwijzers, ...), voldoende personeel, korte uitleg op affiches over de faciliteiten, enkele boekentafels...

Laat deze voor-/namiddag enkel een oppervlakkige, ongedwongen en vlotte kennismaking met de bibliotheek zijn, waarop de ouderen die dat wensen zich kunnen inschrijven voor enkele meer uitgebreide rondleidingen in de komende weken. Het is misschien ook leuk om de medioren/senioren aanwezig op deze opendeurdag gratis lidmaatschap voor 3 maanden aan te bieden.

- **Logeerkoffertjes:**

(intergenerationeel)

Stel enkele logeerkoffertjes (bijv. verschillende leeftijdscategorieën) samen voor opa's en oma's die hun kleinkinderen op logie krijgen. Koop of maak mooie, kindvriendelijke koffertjes en vul ze met verrassingen! Er is tegenwoordig zoveel te leen bij de bibliotheek, waardoor het ook voor grootouders steeds moeilijker wordt om keuze te maken uit het aanbod boeken, cd's, dvd's, ... De bibliotheek kan echter een vrolijk koffertje vullen met enkele leuke materialen, zoals leuke prentboeken, voorleesverhaaltjes, een luister-cd, een grappige video, En als extraatje kan je er een verrassing instoppen die de logee mag houden.

Voor een klein bedrag kan de grootouder het koffertje voor een bepaalde periode lenen in de bib. Verander de inhoud van de koffertjes regelmatig!

Vul op verzoek het logeerkoffertje met boeken/cd's/... over een bepaald thema!

(bron: Probiblio, Nederland)

- **Filmnamiddagen**

voor medioren/senioren, met films van jullie eigen AVM-afdeling.

Suggesties:

- About Smith

- The Straight Story
- Big Fish
- Calandar Girls
- Confituur
- Pauline & Paulette
- ...

Of programmeer films of BRT-series (bijv. Schipper naast Mathilde) uit de oude doos!

- **De tijd van toen:
(intergenerationeel)**

Ook oude kinderboeken kunnen een leuke invalshoek zijn om medioren/senioren én hun kleinkinderen te laten genieten van de faciliteiten van de bibliotheek. Stel bijvoorbeeld een kleine tentoonstelling samen met oude kinderboekenklassiekers. Hiervoor kan je in je boekenarchief graven maar ook de mensen zelf vragen om hun favoriete kinderboek in de bibliotheek tentoon te stellen, eventueel met commentaar over welke herinnering het boek bij hen oproept.

Grootouders kunnen hun kleinkinderen bijgevolg voorlezen uit deze boeken, dit kan een aanleiding zijn om te vertellen over hun kindertijd, ...

Je kan in de plaatselijke school, in de kringloopwinkel, ... op zoek gaan naar oude schoolbanken e.d. die dienen als decoratie bij de tentoonstelling én de sfeer oproepen van de tijd van 'toen'.

- **Leesoma's en leesopa's:**

Nodig enkele medioren/senioren uit om in beurtrol op woensdagnamiddag verhalen te vertellen aan de allerkleinsten of aan hen voor te lezen.

Je kan naar leesoma's en opa's op zoek gaan via de plaatselijke lagere scholen (gepensioneerde leerkrachten), via een seniorenclub of je ook enkele trouwe bibliotheekbezoekers hiervoor aanspreken. Geef de medioren/senioren misschien eerst enkele introductiesessies i.v.m. voorlezen. Je kan hiervoor beroep doen op organisaties als Leesweb, Linc vzw (Leuven), ... of op een docent voordracht van je gemeentelijke academie.

De bibliotheek van Beringen organiseerde in het verleden een oproep naar senioren om voor te lezen aan kinderen. Hun ervaring leert dat er veel ouderen reageren op dergelijke oproep. Je mag dus zeker niet vergeten om ook voldoende kinderen uit te nodigen voor deze activiteit. Uit de groep van senioren die zich meldde als voorlezers in de bib van Beringen, is één persoon zelfs de vaste voorlezer geworden bij het maandelijks voorlezen aan kinderen.

- **Literaire fietstocht**

Vele actieve medioren en senioren fietsen als hobby. Organiseer als bib (zelfstandig) of in samenwerking met andere bibliotheken in de nabije omgeving en/of verenigingen een literaire fietstocht. De deelnemers fietsen van de ene literaire locatie naar de andere. Ja kan de bib, een

gezellig praatcafé, de kiosk, een tent naast een bosweg, ... tijdens de fietstocht aandoen én hier telkens een schrijver, dichter, verteller of andere literaire creatieveling zijn ding laten doen. Je kan ook een beloning aan de fietstocht koppelen: bij elke act kunnen de deelnemers hun deelnemerskaart laten afstempelen. Verzamelen ze alle stempeltjes, dan worden ze gratis lid van de bib én worden ze uitgenodigd voor een gratis rondleiding of kennismaking met de bib!

- **Kinderen gidsen grootouders (intergenerationeel)**

In deze activiteit worden medioren/senioren en jongeren op een aangename manier samengebracht in de bibliotheek. Voorafgaand aan de rondleiding krijgen de kinderen een vragenlijst waarmee ze kunnen peilen naar de interesses van hun oma en opa. Deze informatie vormt het uitgangspunt van de rondleiding in de bib. Vervolgens komen ze nog eens terug naar de bib, in het gezelschap van hun grootouders. Dan is het aan de kinderen om hun oma en opa wegwijs te maken in de bibliotheek.

Werk hiervoor samen met de plaatselijke scholen!

(bron: VCOB-Inspiratiegids Jeugdboekenweek 2006)

- **Herbeleef streekgerechten of regionale verhalen en legenden!**

Elke streek heeft wel een eigen specifieke drank of streekgerecht en elke regio heeft wel haar eigen verhalen, sagen of legenden. Nodig de medioren/senioren van je gemeente uit om deze gerechten, streekproducten, verhalen, sagen of legenden samen te herbeleven.

Kies vooraf een duidelijk onderwerp, bij voorkeur een thema dat dicht bij de mensen staat.

Verzamel boeken en artikels over het onderwerp en stel deze tentoon tijdens de activiteit. Nodig een spreker/voorlezer of verteller uit om de medioren/senioren te woord te staan over het onderwerp.

Tip: <http://www.volksverhalenbank.be/> (→ met een specifieke afdeling Limburgse verhalen!)

Ook plaatselijke heemkundige kringen kunnen je echter helpen in de zoektocht naar informatie.

- **Recepten van toen!**

Deze activiteit is er op gericht mensen die graag vertellen over de voedingsgewoonten van vroeger, over het brengen klaarmaken van de voeding, over het vieren van feesten, tafelgewoonten, ... op een actieve wijze samen te in de bibliotheek. Probeer om te beginnen een duidelijk thema te kiezen: feesten, kermis, dagelijkse keuken, tafelmanieren, Ga in het verenigingsleven op zoek naar medioren/senioren die geïnteresseerd zijn in dit thema. Kom meerdere keren met een werkgroep samen, verzamel samen informatie over het onderwerp en wissel ook actief eigen ervaringen met betrekking tot het thema uit. De doelstelling van de werkgroep kan echter verder reiken dan praten en informatie verzamelen over een thema. Je kan ook resultaatgericht werken en aan het einde van een aantal ontmoetingen samen met de

medioren/senioren een kleine publicatie voor scholen opstellen, een tentoonstelling in de bibliotheek organiseren, ...

Het uitwisselen van informatie over verschillende eetgewoonten zoals die vroeger verliepen staat centraal in deze activiteit, maar tegelijkertijd leren de deelnemers ook werken met de faciliteiten en het aanbod van de bibliotheek, leren ze hun geheugen trainen, worden hun verhalen en ervaringen eventueel opgetekend voor scholen en medebezoekers, ...

(Bron: "Lang zullen ze leren! Educatief werken met ouderen", Socius, nov. 2005)

- **Boeken als leidraad in je vrije tijd!**

Geef de medioren/senioren aan de hand van een boekentafel, een voordracht, ... een overzicht van de boeken die mensen ideeën geven voor de invulling van hun vrije tijd. Laat hen bijvoorbeeld kennismaken met reisgidsen (met nationale en internationale bestemmingen), kookboeken, tuiniersboeken, knutselboeken voor volwassenen, ...

Een andere mogelijkheid is: internet als leidraad voor je vrije tijd! Laat mensen kennismaken met interessante websites, databanken, online activiteitenkalenders, ...

- **Meet and greet: bekende bibliotheekbezoekers**

Nodig een bekende 55-plussers uit uw gemeente/regio uit voor een korte lezing/ een interview/... .
Waarom komt hij/zij naar de bibliotheek? Wat leest hij/zij? Wie ontmoet hij/zij in de bib?

- **Oud Maasmechelen, Oud ...**

Organiseer een tentoonstelling in de bibliotheek (met foto's, boeken, ...) die de geschiedenis van je gemeente navertelt. Materialen voor deze tentoonstelling vind je natuurlijk in je bibliotheek, maar ook bij de geschied- of heemkundige kring van je gemeente. Je kan in je gemeente ook wandelingen rond hetzelfde thema organiseren, die worden afgesloten met een tas koffie/ thee in de bibliotheek.

De bibliotheek van Maasmechelen organiseerde in 2004 (i.s.m. de Heemkring Maasmechelen) een fototentoonstelling en enkele wandelingen onder de noemen "Oud Mechelen", alsook een "uchteravond" (praatavond) over vroeger. Deze activiteiten kenden een groot succes bij de medioren/senioren.

- **Quiz: uit de oude doos:**

Organiseer een quiz voor medioren/senioren in de bibliotheek.

Een mogelijk thema voor de quiz "Uit de oude doos": vragen en opdrachten over tv, films, muziek, boeken, ... uit de jonge jaren van de medioren/senioren.

- **Thema-/ boekentafels:**

- Boeken voor volwassenen rond rouwen, verdriet en omgaan met verlieservaringen.

Leesweb biedt met betrekking tot dit thema een keuzelijst "Afscheid voor altijd" aan. De lijst bevat een selectie recente fictieboeken, enkele poëziebundels, informatieve boeken en een overzicht interessante websites. Info: http://www.leesweb.be/pub_kl_afscheid2.html

- Boeken die de start kunnen zijn van boekentafels rond medioren-/ seniorenthema's:
 - *Humor bij ouderen*, red. Christa Truyen, Diegem: Kluwer Editorial, 1999
 - *Wat met intimiteit na 55 jaar?*, red. Anneke Stoffels, Hasselt: Provincie Limburg – Dienst Voor Ouderen, 1995
 - *Oud worden in een rusthuis: rust of onrust?*, red. Bernadette Bawin Legros, 1998
 - *Eeuwig jong: ouder van lichaam, jong van geest*, Lucien De Cock, Tielt: Lannoo, 2002
 - *Vitaal oud worden: een levensstijl*, Peter Axt, Katwijk: Phanta Rhei, cop. 2003
 - *Ik ben senior!*, Eric Bleumink & Anjo Geluk, Houten: MOM, cop. 2004
 - *Leve het ouder worden!*, Bert Van Nieuwenhuizen, Soesterberg: Aspekt, 2004
 - *Levenskunst van ouderen: praktische filosofie met een persoonlijk accent*, Liebjé Hoedendijk, Amsterdam: SWP, cop. 2005
 - *Zadelpijn en ander vrouwenleed*, Liza Van Sambeek, Amsterdam: Prometheus, cop. 2003 (fictie/humor voor vrouwen van 50+)
 - *Internet na 50: de complete gids voor rijpe starters*, Pascal Vyncke, Tielt: Lannoo, 2004
 - *Godinnen in de ourder wordende vrouw*, Jean Shinoda, Rotterdam: Lemniscaat, cop. 2002
 - ...

4.4 Levenslang leren in de bib

De bibliotheek kan ook aansluiting zoeken bij groepsactiviteiten of vormingssessies waarbij media gewenst zijn die de bibliotheek in huis heeft. De bibliotheek kan hiervoor samenwerken met een externe lesgever of educatieve instantie. De bibliotheek neemt de media en het gebruik daarvan voor haar rekening. En tegelijkertijd leren de deelnemers van de cursus of vorming ook de bibliotheek en haar faciliteiten kennen.

• **Surfen voor senioren**

Internetcursussen voor senioren kunnen rekenen op heel wat belangstelling. Medioren/senioren zijn erg nieuwsgierig naar de mogelijkheden van de computer en het internet. Organiseerde jouw bibliotheek zo nog geen cursus?

Een overzicht van lesgevers die een cursus "Inleiding tot het internet" geven, vind je op:

<http://www.socius.be/modules/indexictlesgevers.php>.

Onder meer de bibliotheek van Zonhoven organiseert 8 maal per jaar zo'n internetlessen.

- **Voorlezen en verhalen vertellen**

Organiseer een cursus vertellen of voorlezen aan jekleinkinderen. Begeleid de grootouders in het kiezen van goede voorleesboeken voor specifieke leeftijdsgroepen én leer hen geanimeerd voorlezen. Een aantal instanties bieden dergelijke vormings sessies/ workshops aan, bijvoorbeeld Leesweb, Linc vzw (Leuven),

Maar je kan misschien ook beroep doen op een docent voordracht van je gemeentelijke academie voor muziek, woord en dans.

- **Nieuwe media: Leren omgaan met de gsm**

De gsm is geëvolueerd van hebbeding naar een multifunctioneel toestel dat bijna iedere Belg vergezelt. Je gsm vlot kunnen gebruiken en de vele mogelijkheden van de gsm ook in praktijk brengen is niet vanzelfsprekend. In samenwerking met Vormingplus Limburg/ Digiplus kan ook de openbare bibliotheek zo'n cursus opzetten.

- **Praatcafé in een andere taal**

Laat op een vast tijdstip, bijvoorbeeld één keer per week, in een zaaltje van de bib een praatcafé in een andere taal plaatsvinden. Werk eventueel samen met de multiculturele verenigingen uit je gemeente. Ga op zoek naar een *native speaker* Frans, Engels, Duits, ... die gedurende een uur aan tafel wil zitten en praten met een klein groepje leergierigen. De deelnemers kunnen zo hun kennis van een taal opnieuw opfrissen of onderhouden. Vooral voor jonggepensioneerden die andere talen spraken tijdens hun beroepsleven is dit een interessante activiteit.

Als bib kan je de deelnemers van het praatcafé ook extra informeren over de anderstalige boeken/ tijdschriften/ ... die je in je collectie hebt.

4.5 Structurele aanpassingen

- **Senioreninformatierek:**

Stel brochures, gidsen, folders, ... duidelijk zichtbaar een goed geordend op voor senioren; bijvoorbeeld in de leeszaal van jullie bibliotheek. Deel ze bij voorkeur in in rubrieken:

- adressen
- algemene gidsen
- gezondheid
- hulpverlening en diensten
- inkomen en pensioen
- mindervaliden
- overlijden
- recht en rechtshulp
- tijdschriften
- veiligheid

- vervoer
- voordeeltarieven
- vrije tijd
- wonen

Werk hiervoor samen met de ambtenaar bevoegd voor de seniorenwerking in je gemeente, het OCMW, de Provinciale Dienst Ouderen, ...

Zie **bijlage 1** voor een overzicht van mogelijke brochures/ folders/ tijdschriften/ ... voor het informatierek.

- **Hulp bij het surfen! & Surftips!**

Stel aan de pc's enkele specifieke informatieve, niet-uitleenbare boeken over surfen op het internet voor medioren/senioren op, zoals bijvoorbeeld "Internet na 50: de complete gids voor rijpe starters", van Pascal Vyncke.

Of hang duidelijk zichtbaar een lijst op met interessante websites met specifieke informatie voor medioren/senioren. Bied senioren/ medioren die dat wensen ook een kopie van de lijsten aan. Vul deze lijsten bovendien regelmatig aan met nieuwe surftips van senioren/ medioren.

Zie **bijlage 2** voor een voorbeeld van zo'n lijst.

- **Seniorenvoormiddag**

Houd de bibliotheek gedurende één voormiddag in de week exclusief open voor medioren/senioren (extra openingsuren). Leg de kranten van de week duidelijk ter beschikking, biedt hen de mogelijkheid om uit te lenen, alsook om het internet te raadplegen. Bied hen eventueel een kopje koffie/ thee aan.

Tijdens de bibliotheek 2004 stelde bijvoorbeeld de bib van Maasmechelen, gedurende de hele bibweek de voormiddag de bib exclusief voor 55-plussers open (extra openingsuren). Vooraf had de bibliotheek contact opgenomen met de seniorenraad en had de bib hun activiteiten aan de raad toegelicht.

4.6 Activiteiten buiten de bib

- **Voorleesnamiddag**

In het (senioren-) ontmoetingscentrum van je gemeente kan je een voorleesnamiddag organiseren, waarop bibliotheekmedewerkers met enig voordrachttalent bijvoorbeeld teksten voorlezen. Voorleessuggesties: teksten over het leven in jullie streek X jaren geleden, teksten uit lievelingsboeken van seniorenbibliotheekbezoekers, ...

- **Senioren lezen senioren voor**

Moedig enkele medioren/senioren uit het verenigingsleven aan om voor te lezen aan de bewoners van rust- en verzorgingstehuizen in je gemeente. Werk hiervoor samen met de RVT's, met een dagverzorgingscentrum, met een leerkracht voordracht van jullie stedelijke academie, ...

- **Bibliotheek op de markt**

Wijk met de bibliotheek uit naar de wekelijkse markt, die veel medioren/senioren immers bezoeken. Stal een deel van je aanbod uit in een kraam, deel folders uit, ... Gebruik hierbij gerust de gebruikelijke kretten van de marktkramers!

Voor concrete afspraken in verband met het huren of gebruiken van een marktplaats kan je terecht bij je gemeentebestuur.

Is een eigen kraampje niet haalbaar? Probeer dan toch aanwezig te zijn op de markt. Deel er foldertjes uit en probeer de aandacht van de marktbezoekers te trekken!

(bron: VCOB-inspiratiegids bibliotheekweek 2005)

- **Bladwijzers met leestips bij vorming in cultureel centrum**

In navolging van de bibliotheek van Beringen kan je de deelnemers van volwassenenvorming ingericht door de culturele centra (en deze groep telt beduidend wat medioren/senioren) een bladwijzer aanbieden, met daarop de gegevens van de bibliotheek op de voorzijde en een greep van jullie aanbod afgestemd op het onderwerp van de vorming op de achterzijde.

- **Stand op de gemeentelijke infobeurs senioren, op de seniorendag, ...**

Zorg dat je aanwezig bent op gemeentelijke evenementen waar medioren/senioren verzameld aanwezig zijn.

Bouw een stand op, geef een overzicht van alle materialen die ontleend kunnen worden (eventueel aangepast aan de interesses van de doelgroep), neem wat kranten en tijdschriften mee.

Bied de aanwezige ouderen ook de mogelijkheid om zich als groep of als individu in te schrijven voor een rondleiding in de bibliotheek.

De bibliotheek van Beringen was in 2005 op de hierboven beschreven manier aanwezig op Kwiekzilver, de info-en doebeurs voor senioren. Ook konden de senioren deelnemen aan een kleine quiz (zegswijzen vervolledigen).

4.7 Lezingen en auteursontmoetingen

- Voordrachten over specifieke ouderentema's. Enkele specialisten zijn:

- **Els Messelis**, maatschappelijk werkster en sociaal gerontologe (studie van ouder worden). Ze geeft vorming aan senioren o.m. over de positie van vorming in onze samenleving en over het ouder wordende brein. Ze is tevens de oprichter van Lachesis, een expertisebureau voor Latere Leeftijd en Gender.

Contactgegevens van Els Messelis vind je terug op: www.lachesis.be

- **Christel Geerts**, sp.a-senator, gerontologe én auteur van de brochure Granny Power. Deze brochure, uitgegeven door Zij-Kant, wil de verschillende facetten van het leven van oudere vrouwen ontrafelen.

Contactgegevens van Christel Geerts vind je terug op: <http://www.christelgeerts.be/>

- **Christa Truyen**, stafmedewerkster van Vormingplus Kempen en auteur/ redacteur van het boek "Humor bij ouderen" (1999).

Te contacteren via e-mail: christa.truyen@vormingpluskempen.be

- Auteurslezingen in samenwerking met Stichting Lezen

Stichting Lezen moedigt ontmoetingen tussen (mogelijke) lezers en auteurs aan met het project De Auteurslezingen. Met de term 'auteurs' worden bedoeld: schrijvers van romans, kortverhalen, poëzie, essays, theaterteksten, illustratoren, striptekenaars en vertalers. Voldoen deze mensen daarnaast nog aan een aantal voorwaarden die Stichting Lezen vooropstelt, dat kunnen auteurs opgenomen worden in de Auteurslijst. Met het project wil Stichting Lezen ontmoetingen tussen lezers en auteurs van de Auteurslijst bevorderen, en dit in de omgeving van scholen, het verenigingsleven of bibliotheken. Stichting Lezen komt bovendien in deze context en binnen de mogelijkheden van het budget tussen in de komsten van een Auteurslezing (100 euro). U wil in uw bibliotheek een auteurslezing organiseren: hoe gaat dit te werk? U raadpleegt de Auteurslijst en neemt contact op met de auteur om mondeling de belangrijkste afspraken te maken. Daarna vraagt u als organisator een toelage aan voor de lezing bij Stichting Lezen. U doet dat het eenvoudigst via www.stichtinglezen.be/auteurslezingen. Let op: bij de behandeling van de aanvraag wordt gelet op de inhoud en op het leesbevorderend karakter van de geplande auteurslezing. Ook moet u in het achterhoofd houden dat Stichting Lezen per jaar twee rondes organiseert om een tussenkomst in een auteurshonorarium aan te vragen. De volgende aanvraagronde vindt plaats tussen 1 en 31 oktober 2006. Dan kunnen organisatoren een aanvraag indienen voor auteurslezingen die ze plannen tussen januari en 30 juni 2007. Meer weten over De Auteurslezingen? - www.stichtinglezen.be/auteurslezingen, met o.m. een draaiboek

voor de organisatie van een lezing en verdere informatie over de lezingentoeelage

- Contactpersoon: Sofie Dewulf
Frankrijklei 130 / 4
2000 Antwerpen
t 03 233 73 20
f 03 233 73 45
sofiedewulf@stichtinglezen.be

(bron: www.stichtinglezen.be/auteurslezingen)

Uit de zeer uitgebreide lijst van Auteurslezingen hebben we er enkele geselecteerd die mogelijk een medioren-/ seniorenpubliek zullen interesseren.

- Patrick Bernauw (° 1962) brengt een causerie over urban legends, moderne mythen en volksverhalen van vroeger en nu.
- Piet Brak (°1943) leest fragmenten voor en vertelt over het ontstaan en de evolutie van zijn eigen werk. Hij legt de link met andere dichters, voornamelijk de Vijftigers, en kadert ze in de literaire traditie. Brak staat voor een eenvoudige en toegankelijke poëzie en schrijft veelal over – wat heet – de gewone dingen des levens.
- Peter Verlinden (°1905) zal met zijn lezing vooral oud-kolonialen en andere betrokkenen bij Centraal-Afrika kunnen boeien. Hij publiceerde immers werk over Centraal-Afrika en zijn geschiedenis, politiek en menselijke dramatiek. De lezing vertrekt vanuit het eigen werk, dat een beeld geeft van een bepaalde samenleving, en confronteert dat beeld met de ervaringen van de aanwezigen. Er is ook altijd ruimte voor vragen en discussie.
- Leen van den Berg (°1956) publiceerde in 2005 'Soeur Sourir. Zie me graag', een biografische roman over de Belgische zuster die in de jaren '60 een wereldhit scoorde en in tragische omstandigheden om het leven kwam. De auteur leest voor uit haar werk en gaat met het publiek een open gesprek aan over de thematiek van haar romans.
- Diane De Keyzer (°1958) behandelt in haar lezingen maatschappelijke thema's als vrouwenarbeid in de twintigste eeuw, klassenverschillen en eetcultuur. Ze schreef de drie sociaal-historische essays: "Madame est servie: leven in dienst van adel en burgerij 1900-1995", "De keuken van meesters en meiden: klassenverschillen aan tafel" en "De schaamte en de schrik, goesting en genot: 101 vrouwen vertellen".
- Pierre Plateau (°1945) werkte op zijn veertiende in een kartonfabriek, op zijn zestiende in een metaalfabriek. Vanaf het begin van de jaren '70 werkte hij mee aan diverse radioprogramma's, later kwam daar ook televisie bij. Tijdens deze ontmoeting leest hij fragmenten uit eigen werk voor, vertelt hij over de inspiratiebron en het ontstaan van zijn werk en behandelt hij maatschappelijke thema's als de naweeën van collaboratie en repressie, de zestiger jaren, migranten en het verdwijnen van het buurtleven.
- Dirk Musschoot (°1961) vertelt met dia's het verhaal van (1) de Vlaamse emigratie naar de VS en Canada en (2) de bevrijding van België in 1944-1945. Dirk Musschoot werkt bij de cultuurredactie van Het Nieuwsblad en is auteur van onder meer: "Damiaan: een leven voor de melaatsen" en "De Vlamingen op de Titanic".
- Koen Peeters (°1959) leest voor uit eigen recent werk en geeft een korte toelichting. Koen Peeters is gefascineerd door verzamelen, filatelie, Belgisch-Kongo, de wetenschap, kunst en kitsch, en het Koningshuis. Stuk voor stuk elementen die ook in zijn proza opduiken.
- Joseph Pearce (°1951) debuteerde in 1999 met de autobiografische roman "Land van belofte", opgevat als een familiechroniek waarin de auteur op zoek gaat naar zijn joodse wortels. Hij reisde hiervoor naar Bolivia, de Verenigde Staten, Australië, Israël, Polen en Engeland. Tijdens de ontmoeting leest hij fragmenten voor uit eigen werk, vertelt hij over

zijn inspiratiebronnen en over het ontstaan en de evolutie van het boek. Hij relateert daarbij zijn eigen werk aan verschillende maatschappelijke thema's.

- Carla Walschap (°1932) is de dochter van Gerard Walschap. Ze was jarenlang werkzaam in het onderwijs, maar was daarnaast tot het midden van de jaren '60 zelf actief als literair auteur en is tevens samenstelster van "De brieven van Gerard Walschap".
Uitgangspunten van de lezing zijn de brieven van Gerard Walschap.
- Brigitte Raskin (°1947) leest voor uit eigen werk en vertelt over haar schrijversleven, hetgeen meestal leidt tot beschouwingen en discussies over lezen, schrijven, vrouw en literatuur, bekendheid en privacy, boekencultuur en leesplezier en bibliotheek(bezoek).
- Gie van den Berghe (°1945) is gespecialiseerd in het vraagstuk van de jodenvervolging en –vernietiging tijdens de Tweede Wereldoorlog en publiceert boeken en artikels over dit thema. Hij geeft lezingen over allerlei onderwerpen met betrekking tot de Holocaust.
- Roger Vanhoeck (°1946) schrijft over confronterende en prangende thema's als straatkinderen, politieke onderdrukking en uitbuiting, asielzoekers en de jodenvervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar maakt daarbij ook altijd ruimte voor hoop, vriendschap en liefde. Tijdens de ontmoeting vertelt hij over zijn reiservaringen als inspiratiebron en drijfveer voor het ontstaan en schrijven van zijn boeken. Mogelijke landen die daarbij worden belicht zijn de Filipijnen, Sri Lanka en de Dominicaanse Republiek.
- Kris Peeraer (°1957) doorkruiste op jonge leeftijd het Aziatische continent (o.a. India, Maleisië, Indonesië, Thailand). Hij leest tekstfragmenten voor en vertelt over zijn reizen.
- Ron Langenus (°1905) maakte een vijftigtal reizen naar Ierland. Dit resulteerde naast artikels in kranten en tijdschriften en reportages voor de televisie ook in twee informatieve boeken en een roman. Ron's lezingen waarin elk aspect van Ierland aan bod kan komen, gaan dan ook over deze drie boeken en worden visueel ondersteund met dia's.
- Jacques Leyssens (°1946), gepensioneerd rijkswacht-officier debuteerde in 1995 met de roman Luitenant Dijk, de eerste van een aantal politieromans. Zijn verhalen zijn gebaseerd op belangrijke, zelf gevoerde onderzoeken binnen de Rijkswacht. Tijdens de lezingen verduidelijkt Jacques Leyssens de achtergronden van zijn eigen werk en leest hij fragmenten voor.
- Mark De Bie (°1939) vertelt over Leopold van Saksen-Coburg en over de economische en mentale veranderingen in de jaren vijftig en zestig, onderwerpen waarover hij ook publiceerde.
- Vic De Donder (°1939), journalist, vertelt over het dagelijkse leven in Vlaanderen tussen 1935 en 1970, over het leven in Vlaanderen in de twaalfde eeuw, ...
- ...

(Bron: Auteurslijst op www.stichtinglezen.be/auteurslijst)

5. Vragen?

Nog vragen over de communicatietips, de voorgestelde activiteiten of nood aan extra vorming en consultancy over dit thema?

Neem dan contact op met: Karolien Akkermans, consultant streekgericht bibliotheekbeleid
karolienakkermans@limburg.be
tel 011 23 75 45

of met: Provinciaal Stuenpunt Limburgse Bibliotheken
pslb@limburg.be
tel 011 23 75 49
fax 011 23 75 10

Bijlage 1: Suggesties informatierek

(bron: Opleiding Seniorenboekenwerkers, bibliotheekschool Gent en Leesweb)

Algemeen:

- 60-plus: gids voor wie het pensioen nadert of bereikt heeft. – Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, 1999
- Senioren Info. – Leuven: dienst welzijn, 2000 – 16 brochures over diverse onderwerpen
- Videolijst Provinciale dienst voor ouderen. – Limburg: Provincie, Directie Welzijn en Volksgezondheid, Dienst voor Ouderen.

Gezondheid:

Verzamel hier informatiebrochures en folders over bijvoorbeeld de volgende onderwerpen:

- Alzheimer
- Dementie
- Hart- en vaatziekten (en hoe voorkomen)
- Diabetes
- Depressie
- Fit en gezond
- Osteoporose
- Vaccineren
- Slapen
- ...

Hulpverlening en diensten:

- Zorgverzekering
- Thuiszorg
- Mantelzorg
- Verzekeringen,
- Ziekenfonds
- ...

Inkomen en pensioen:

- outplacement
- persberichten Frank Vandenbroucke / Bruno Tobback
- ...

Overlijden:

- info euthanasie
- info palliatieve zorgen
- info verlies/ rouwen
- ...

Personen met een handicap:

- NMBS-Gids voor de reiziger met beperkte mobiliteit.
- Gratis onderweg met de Lijn: gratis netabonnement van De Lijn voor personen met een handicap.
- ...

Recht- en rechtshulp:

- Wat is een pro deo – advocaat?
- Spreekuren OCMW juridische dienst
- Info Centrum voor Slachtofferhulp
- Info Centraal Meldpunt Ouderenmis(be)handeling
- ...

Tarieven/Voordeeltarieven:

- Betaal de juiste prijs bij de arts/ tandarts (= tariefoverzichten, opgesteld door de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten)
- Info over de maximumfactuur
- Info over voordeeltarieven bij De Lijn & NMBS voor senioren/ medioren

Nieuwsbrieven/tijdschriften:

(van de verschillende senioren-/ gepensioneerdenvbonden)

- OOK-actueel: driemaandelijks nieuwsbrief van het Vlaams Ouderen Overleg Komitee
- Eigentijds (maandblad van de KBG)
- De Brug (ABVV-Gepensioneerdenvwerking)
- Plus Magazine
- ...

Veiligheid:

Informatiebrochures bij ziekenfondsen / mutualiteiten over:

- Valpartijen voorkomen in huis
- CO-vergiftiging voorkomen
- ...

Vervoer:

- overzicht busdiensten in je gemeente/ stad
- Belbus
- NMBS-seniorenbiljet
- Infobrochures allerlei van het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid
- ...

Vrije tijd:

- B-dagtrips
- Brochures vrijwilligerswerk (Vlaams Steunpunt voor Vrijwilligerswerk)
- Dagtrips voor individuen/ groepen
- ...

Wonen en verblijven:

- overzicht & informatie over de zorgvoorzieningen in de regio: rust- en verzorgingscentra, serviceflats, dagverzorgingscentra, ...
- ...

Bijlage 2: Webtips voor medioren/ senioren

(bron: Opleiding Tot Seniorenboekenwerker, bibliotheekschool Gent, Jenny Dheedene, 2003-2004)

Algemeen

Ouderenzorg:	www.wvc.vlaanderen.be/ouderenzorg
Seniorennet:	www.seniorennet.be
Seniornet:	www.seniornet.be
Websenior:	www.websenior.be
Provinciale Dienst Ouderen, Limburg:	www.limburg.be/dienstouderen/
Alles voor en over senioren:	www.in.be/redactie/senioren/senioren-internet.html
Eurolinkage: europees Netwerk over ouderen en ouder worden:	http://eurolinkage.org
Kenniscentrum Ouderen:	www.kenniscentrum-ouderen.nl
Seniorencafé:	www.seniorencafe.nl
Seniorenplein:	www.seniorenplein.nl
Jongplus:	www.jongplus.be
Seniorama:	www.seniorama.be
Start 60:	www.start60.be
Info 65:	www.info65.be

Gezondheid

Alzheimer Clearing House:	www.alzheimer-claeringhouse.be
Alzheimer – Info Alzheimer:	www.alzheimer-europe.org/dutch/info.html
Info Alzheimer:	www.info-alzheimer.be
Huisartsenwachtdiensten:	www.huisarts.be
Apothekers van wacht:	www.apotheek.be
Borstkanker:	www.borstkanker.net
Gzondheid algemeen:	www.gezondheid.be
Gezond gewicht:	www.gezondgewicht.be
Gezonde voeding voor ouderen:	www.gezonheidslijn.nl/info.asp.ID=365
Geneesmiddelen:	www.agim-avgi.be/nl/geneesmiddelen
Dementie:	www.dementie.be
Diabetes – Vlaamse Diabetesvereniging:	www.diabetes-vdv.be/index2.htm
Gezondheid:	http://gezondheid.start.be
Gezondheidskiosk:	www.gezondheidskiosk.nl
Hart – Belgische Cardiologische Liga:	www.liguecardiologique.be/NL/index_nl.html
Homeopathie: Centrum voor klassieke homeopathie:	www.ckh.be
Hypertensie:	www.astrazeneca.be/nl/sate/cardio_1.htm
Incontinentie:	http://incontinentie.start.be

Medinet:	www.medinet.be
Ministerie van Volksgezondheid:	www.health.fgov.be
Osteoporose Stichting:	www.osteoporosestichting.nl
Overgang:	www.vrouwenovergang.nl
Menopauze en overgang:	www.menopauze-overgang.com
Gezondmail:	www.gezondmail.be
Over pijn:	http://pijn.start.be
Prostaat:	www.prostaat.nl
Trefpunt zelfhulp:	http://zelfhulp.be
Vlaamse Reumaliga:	www.reumaliga.be
Ziekenhuizen:	http://ziekenhuis.start.be

Hulpverlening en diensten:

Dagverzorgingscentra:	www.wvc.vlaanderen.be/thuiszorg/evaluatie/dagverzorgingscentra.PDF
Dienstencentra – Vereniging van Vlaamse Dienstencentra:	http://dienstencentra.org
Familiehulp:	www.familiehulp.be
Ombudsman:	www.federaalombudsman.be
Riziv: Rijksdienst voor ziekte en invaliditeitsverzekering:	www.rizev.fgov.be
Rode Kruis Vlaanderen:	www.redcross.be
Sociale Zekerheid in België:	http://socialsecurity.fgov.be
Solidariteit voor de het Gezin:	www.solidariteit.be
Tele-onthaal:	www.tele-onthaal.be
Thuiszorg:	www.wvc.vlaanderen.be/thuiszorg
Verpleging aan huis:	www.verplegingaanhuis.be
Vlaamse Zorgverzekering:	www.vlaamsezorgverzekering.be
Verbond der Zorginstellingen:	www.vvi.be
Overzicht rust- en verzorgingstehuizen:	www.wvc.vlaanderen.be/rvt/index.htm
Meldpunt Ouderenmishandeling:	www.meldpuntouderenmishandeling.be
Rusthuisinfofoon:	www.wvc.vlaanderen.be/rusthuisinfofoon

Inkomen en pensioen:

De inkomensgarantie voor ouderen:	http://socialsecurity.fgov.be/faq/igo.htm
Klachten over uw pensioen:	www.ombudsmanpensioenen.be
Pensioenen:	www.onprvp.fgov.be

Rouwen / Overlijden:

Bewust sterven:	www.stervensbegeleiding.nl
-----------------	--

Crematies: www.creamatorium.be
 Palliatieve zorg: www.pzwvl.be
 Recht op waardig sterven: www.rws.be
 Verlies verwerken: www.verliesverwerken.nl
 Vlaamse Autonome Raad voor het Uitvaartwezen: www.varu.be
 Wegwijzer na het overlijden: www.haast.be/wegwijzer.htm

Personen met een handicap:

Brailleliga: www.braille.be
 De Hoge Raad voor Personen met een handicap: http://socialsecurity.fgov.be/nhrq_n.htm
 Parkeerkaart voor mensen met een handicap:
www.socialsecurity.fgov.be/parking/ned/parkeerkaart.htm
 Federatie van Vlaamse doven en slechthorenden: www.fevlado.be
 Portaalsite voor doven: www.gehoor.be
 Gelijke kansen: www.gelijkekansen.vlaanderen.be
 Grip, gelijke kansen voor iedere persoon met een handicap: www.gripvzw.be
 Handigids: www.socialsecurity.fgov.be/gids/homepage.htm
 Handinfo: handige informatie voor personen met een handicap: www.vlafo.be/handinfo
 Infopunt toegankelijke reizen: www.toegankelijkreizen.be
 Mens en Handicap: www.mensenhandicap.be
 Minder Mobielen Centrale: www.taxistop.be/1/1mmc.htm
 Reizen met een handicap: www.wegwijzer.be/c-handicap/handinnet.html
 Toegankelijkheidsgids: <http://users.pandora.be/wva/toevoorp.htm>

Recht en rechtshulp

Info advocaten: www.advocaat.be
 Erfenis, successierechten, testament: www.notare.be/erven.htm
 Notaris: www.notaris.be

Tarieven / Voordeeltarieven:

Golden Railpass: www.seniorennet.be/Pages/Voordelen/trein_golden_railpass.php
 Omnipas 65+: www.delijn.be/frame_vijfenzestig.html
 Plus-3-Pas: www.seniorennet.be/Pages/Voordelen/plus_3_pas.php
 Rail Europ Senior-kaart: www.seniorennet.be/Pages/Voordelen/rail_europ_senior.php
 NMBS-seniorenbiljet: www.b-rail.be/mvn/N/formul/senior_citizens.html
 Sociaal Telefoontarief: <http://socialsecurity.fgov.be/gids/d1h13.htm>

...

Bijlage 3: Communicatietips Janien Prummel

Ter afsluiting van deze inspiratiegids naar aanleiding van de medioren-/ senioren campagne van het Provinciaal Steunpunt voor Limburgse Bibliotheken, worden hier enkele communicatietips van Janien Prummel op een rijtje gezet.

Op 2 juni en 22 juni 2006 gaf Janien Prummel¹ tijdens de VCOB-Bibliotheekweek-studiedagen de geanimeerde workshop "Onthaal (nieuwe) gebruikers". Ook met de medioren-/ senioren campagne hopen wij nieuwe gebruikers aan te spreken en te verwelkomen in de bib. Nieuwe gebruikers op een juiste manier ontvangen, is echter primordiaal. Janien Prummel heeft in het kader van de workshop een aantal gegevens over enerzijds de doelgroep medioren en anderzijds de senioren op papier gezet onder de noemer "Stem middelen en boodschap af op je doelgroep". Zie hieronder een korte toelichting van haar tips.

Elke doelgroep onderscheidt zich op basis van een aantal kenmerken. Hieronder leest u op basis van deskresearch een summier opsomming van kenmerken die typerend zijn voor een aantal belangrijke doelgroepen.

1. Medioren – de babyboomers geboren tussen 1945 – 1960

Subgroepen: Dit is een vrij homogene groep en niet duidelijk onder te verdelen in subgroepen, ook al varieert een aantal kenmerken naargelang ze eerder 45 of 60 jaar oud zijn.

Kenmerken: (motivatie, aantallen, mediagebruik, financiële slagkracht, soc. engagement, ...)

- a) Grootste bevolkingsgroep in de samenleving die doorheen de tijd altijd de maatschappelijke agenda heeft gedomineerd en dat zal blijven doen
- b) Eindeloopbaan komt in zicht (gemiddelde leeftijd van pensionering momenteel 58 jaar)
- c) Kinderen verlaten het huis, er komt opnieuw tijd vrij
- d) Besef dat tijd nu en in de toekomst anders moet ingedeeld worden
- e) Er is een hoge interesse aan socio-culturele activiteiten incl. vorming (zowel vernieuwend als traditioneel aanbod)
- f) Diversifiëren: men zoekt naar meerdere activiteiten tegelijk

¹ Janien Prummel is communicatietrainer en beeldend docent. Zij is freelance medewerker van de dienst publiekswerking van het Muhka. Zij verzorgt communicatietrainingen voor alle niveau's binnen o.a. de culturele sector.

- g) *Hebben financiële slagkracht en zullen die vermoedelijk ook houden (in tegenstelling tot huidige senioren) – komen uit tweeverdienersmodel en hebben vaak bijkomend gespaard voor hun pensioen; hebben vrij recent geërfd van hun overleden ouders*
- h) *“jonge” aspiraties, zij reflecteren zichzelf aan dertigers en veertigers*
- i) *Mobiel*

Vuistregels qua boodschap

- a) *Niet rationeel ingesteld, tenzij “What’s in it for me?”*
- b) *Prijs/ geld niet als argumentatie*
- c) *“Jong” zijn of zich voelen en “vernieuwing” = argument*
- d) *Boodschap liefst snedig, inventief (mag zelfs iets of wat provocerend zijn)*
- e) *Regio*
- f)

Vuistregels qua communicatiemix

- a) *Willen op een vernuftige manier individueel benaderd worden*
- b) *Massamedia zijn minder efficiënt, tenzij lifestyle magazines en vrouwenbladen*

2. Senioren

Subgroepen: Qua subgroep kan en hen onderverdelen in:

- a) *Jonge senioren (60-70)*
- b) *Senioren (70+)*

Kenmerken: (motivatie, aantallen, mediagebruik, financiële slagkracht, soc. engagement, ...)

- a) *Veel vrije tijd*
- b) *Vrienden beginnen weg te vallen, kenniskring verkleint*
- c) *Hoge interesse want vorming is een vorm van nieuwe sociale contacten – soort interesse hangt af van leeftijd: net gepensioneerd zijn voelt niet hetzelfde als senior zijn*
- d) *Vaak minder koopkrachtig dan vroegere (komen uit eenverdienermodel) – financieel voordeel/kosten worden belangrijk*
- e) *Willen zich “nuttig” maken*
- f) *Aantal: grote groep in de bevolking*
- g) *Weinig mobiel*

Vuistregels qua boodschap

- a) *Rationeel discours – generatie die gewoon is af te wegen*
- b) *Lage prijs kan als argument gebruikt worden*
- c) *Duidelijke, helder en rustige boodschappen*
- d) *Respectvol aanspreken op leeftijd*
- e) *“Herkenbaarheid” is belangrijk, iets waarmee men zich kan identificeren*
- f) *Lokaal niveau, bereikbaarheid*

Vuistregels qua communicatiemix

- a) *Via voorschrijvers – belang van opinieleiders!*
- a) *Ledenbladen en lokale media*
- b) *Eventueel massacommunicatiemiddelen gericht op hun doelgroep, vb. tijdschriften voor senioren – kunnen efficiënt zijn (vb. om naamsbekendheid te verwerven)*

Bron: Prummel, Janien (2006). *Stem middelen en boodschap af op je doelgroep*. Documentatiemap studiedag Bibliotheekweek (VCOB)